

Přehled o rozvoji vybraných dovedností a způsobilostí dítěte v oblasti řeči a jazyka

(podklad pro cílenou podporu rozvoje řeči z pohledu logopedické prevence)

Jméno dítěte: Datum narození:.....

Datum nástupu do MŠ: Školní rok/třída:

Data záznamů:

Kdy a jak záznamový arch používat

Tento arch představuje **doplňkové pozorovací a hodnotící schéma** vhodné v tom případě, že se chceme u dítěte zaměřit podrobněji na **oblast rozvoje řeči** a dalších důležitých **předpokladů pro osvojování si čtení a psaní**. Lze jej používat průběžně, jako nástroj logopedické prevence a včasné nápravy, a také pro výstupní diagnostiku dítěte.

Záznam provádíme tak, že postupně **označujeme** okénka u těch činností a dovedností, které dítě zvládá, popř. **zaškrtaváme** nabízené možnosti. Pět okének postačuje pro pět záznamů. Dle potřeby můžeme doplnit další.

Používáme-li arch k průběžné diagnostice, můžeme do okének **vpisovat datum**, kdy zhodnocení i zápis provádíme, popř. také značku pro kvalitativní odlišení dle stupnice, např.:

1 - dosud nezvládá

2 - zvládá občas (částečně)

3 - zvládá spolehlivě, bezpečně

Snadno tak určíme konkrétní vzdělávací potřeby dítěte, dozvíme se, nač je třeba se zaměřit a v čem dítěti pomoci. Postupujeme opakovaně v intervalech dle potřeby a svoje zjištění promítáme do individuální pedagogické práce s dítětem.

Při práci s tímto archem je třeba se řídit postupy a pokyny popsány a doporučenými v Metodice na podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy. Výsledný záznam je **pracovním materiálem pedagoga**, který má dítě ve své péči a slouží výhradně k tomu, aby pedagog mohl citlivěji a spolehlivěji přizpůsobovat vzdělávání jeho individuálním potřebám a možnostem. **Je nutno zajistit, aby se záznam nedostal do nepovolaných rukou či nebyl zneužit v neprospěch dítěte.**

1. Formální vyspělost řeči*Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:*

Jednotlivé záznamy:

- vyslovuje bezchybně					
- hovoří souvisle a plynule					
- tempo řeči je dobré					
- ovládá dech					
- správně intonuje					
- hovoří ve vhodně zformulovaných větách					
- hovoří srozumitelně, přiměřeně kultivovaně					

Které hlásky dítě vyslovuje chybně:

Dítě je v logopedické péči z důvodu:

2. Gramatická správnost řeči*Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:*

Jednotlivé záznamy:

- rozlišování jednotného, množného čísla					
- užití předložek (v, na, pod, aj.)					
- užití přítomného, minulého a budoucího času					
- rozlišení rodů					
- skloňování podstatných jmen					
- časování sloves					
- užití podmiňovacího způsobu („měl by“)					

3. Slovní projev*Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:*

Jednotlivé záznamy:

- umí říci své jméno, věk, bydliště					
- umí hovořit o svém domově, o rodině					
- dovede vyprávět své zážitky (co slyšelo jinde, co dělalo o víkendu, prázdninách)					
- dovede převyprávět děj podle skutečnosti i podle obrázku					
- reprodukuje říkanky, básničky, písničky					
- je schopno reprodukovat pohádku či příběh					
- zvládne dramatickou úlohu					
- dovede vést rozhovor					
- pozná a vymyslí jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma					
- je schopno chápat slovní vtíp a humor					

4. Sluchové vnímání a rozlišování*Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:*

Jednotlivé záznamy:

- vytleská ve větě slova					
- vytleská slovo po slabikách					
- identifikuje ve slově počáteční hlásku					
- identifikuje ve slově koncovou hlásku					
- identifikuje hlásku uprostřed slova					
- rozliší sluchem slabiky s krátkými a dlouhými samohláskami					

- rozliší sluchem měkkou a tvrdou slabiku					
- vytvoří různá slova od dané hlásky					
- vytvoří slova s daným počtem slabik (2 a 3 slabičná)					
- vytvoří rým					

5. Zrakové vnímání a rozlišování

Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:

Jednotlivé záznamy:

- sleduje očima zleva doprava					
- rozlišuje dva obrázky (jsou stejné – nejsou stejné)					
- je schopno všimnout si detailů na obrázcích a rozlišovat je					
- dovede poskládat rozstříhaný obrázek, zvládá puzzle					
- je schopno rozlišovat grafické tvary abstraktní podoby					

6. Vztah k slovesným aktivitám

Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:

Jednotlivé záznamy:

- má rádo hry se slovy					
- zajímá se o slovní hříčky, má rádo humor					
- rádo sleduje televizi, filmy, divadlo					
- zajímá se o zpěv					
- rádo recituje a přednáší					
- baví jej dramatizace					
- projevuje zájem o knížky					

7. Dovednosti pro čtení a psaní¹

Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:

Jednotlivé záznamy:

- zná některá písmena a číslice					
- dovede některá písmena a číslice napsat					
- zná všechna písmena					
- dovede číst jednotlivá slova					
- dovede číst souvislé texty					
- čte si již pro sebe					

¹ Sledování těchto dovedností u dítěte zařazujeme proto, že mnoho dětí čtení i psaní zvládá ještě před vstupem do základní školy, pochopitelně v různé úrovni dokonalosti. Neznamená to, že je nutno v mateřské škole učit děti číst a psát, pokud však samy projevují zájem, nebudeme jim v tom pochopitelně bránit.

Závěry pro pedagogickou práci: